

HARJUMAA OMAVALITSUSPÄEV

20. oktoobril 2023

Harku vald

“Paindlikud lahendused hariduses - võtmeks õpetaja ja koolivõrk”

pühendatud Eesti Vabariigi 105. aastapäevale

DEKLARATSIOON

Eesti edu võtmeks on haridus. Statistikaamet on selle kokku võtnud järgmiselt. „Eesti tulevik, meie inimeste toimetulek ja rahulolu sõltuvad suuresti iga elaniku haritusest. Meie teadmised, oskused, loovus ja ühised väärtused tagavad ühiskonna ja rahvuse kestmise. Seetõttu on Eesti riigi südameasi pakkuda noortele mitmekülgeid võimalusi arenguks ja eneseteostuseks ning luua igale inimesele võimalusi õppida kogu elu.”¹

Eesti ei ole erandiks. Hariduse väärtustamine ja hariduse omandamine on muutunud nii Eesti ühiskonnas kui ka mujal Euroopa Liidus üha aktuaalsemaks teemaks. Maailm on pidevas kiires muutumises ning seetõttu peab haridussüsteem tagama kõikidele inimestele võrdsed võimalused saada kvaliteetset haridust sotsiaalsest või kultuuritaustast, east, soost jne sõltumata.²

Rahvusvahelisel tasandil on riigi kohustusi kvaliteetse hariduse tagamisel väljendatud nelja kriteeriumi kaudu: kättesaadavus, juurdepääsetavus, tunnustatavus, kohandatavus.³ Kvaliteetse hariduse peab garanteerima riik, mis peab ühest küljest vastava regulatsiooni abil (ennetavalt),

¹ <https://tamm.stat.ee/?valdkond=haridus>

² Haridus- ja teadusministeerium. Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035. Arvutivõrgus: https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1._haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf, lk 5. (23.12.2022).

³ Parrest, N. Põhiseaduse § 37 kommentaar, komm 28. – Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. 5., täiend. vlj. Tartu: sihtasutus Iuridicum 2020.

teisest küljest ka järelevalvet tehes⁴ tagama kõigile Eesti territooriumil elavatele isikutele kvaliteetse hariduse kättesaadavuse.⁵ Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi koostatud haridusvaldkonna arengukava 2021-2035⁶ üheks prioriteediks on konkreetselt kvaliteetne eestikeelne haridus.⁷ Kvaliteetse hariduse andmisel on tähtis kinni pidada püstitatud eesmärkidest ning kehtivast regulatsioonist, mis aitavad saavutada seatud sihte, ning kujundada toimiv ja arenev haridussüsteem⁸.

Eesmärgid ja tööjaotus on paigas. “Alus- ja põhihariduse võrgu kujundamine on kohalike omavalitsuste vastutus. Riik, omavalitsused ja teised koostööpartnerid on [arengukavas](#) kokku leppinud selged suunad:

- Alushariduse ning I ja II kooliastme tagamine lapsele võimalikult kodu lähedal.
- Kolmanda kooliastme koondumine valla/linna piirkondlikesse keskustesse.
- Keskhariduse õppekohtade tagamisel võtab riik suurema vastutuse. Jätkub koostöö kohalike omavalitsuste ja eraüldhariduskoolide pidajatega.

Need suunad loovad eelduse, et tagatud on õppija arengu toetamine ja kestlik haridusvõrk üle Eesti. Tasakaalu loomine koduläheduse, kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse sisulise tähenduse osas on iga kohaliku omavalitsuse ja kogukonna oluline eesmärk.”⁹

Eesmärgid on seatud, kuid suures osas hajaasustusega ja piiratud ressursidega riigis on üha keerukam leida hea tasakaal arengukavas eesmärgiks seatud nüüdisaegse õpikäsituse, valikuterohkuse ja kättesaadavuse vahel. Keerulises olukorras lahendust otsides on muu hulgas oluline tugineda kehtivale õigusele ja selle rakendamise praktikale. Õigusselguse huvides on oluline, et teemaga seonduvad küsimused on saanud jõustunud lahendid Tallinna

⁴ Eesti Vabariigi põhiseadus, 28.06.1992 - RT 1992, 26, 349; RT I, 15.05.2015, 2, § 37 lg 5.

⁵ Parrest, N. Põhiseaduse § 37 kommentaar, komm 32. – Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. 5., täiend. vlj. Tartu: sihtasutus Iuridicum 2020.

⁶ Haridus- ja teadusministeerium. Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035. Arvutivõrgus: https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1._haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf (23.12.2022).

⁷ Haridus- ja teadusministeerium. Meie peamised eesmärgid. Arvutivõrgus: <https://www.hm.ee/meie-peamised-eesmargid> (23.12.2022).

⁸ Eesti Vabariigi haridusseadus, § 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/115032022004>

⁹ <https://hm.ee/uldharidus-ja-noored/alus-pohi-ja-keskharidus/haridusvork>

Ringkonnakohtust¹⁰. Kohtulahendid kinnitavad teadmist, et munitsipaalkoole peetakse avalikest vahenditest ning kohalikul omavalitsusel on kohustus ja kohalikul omavalitsusel peab olema võimalik korraldada haridusvõrku viisil, mis vastab kogukonna huvidele ja valla majanduslikele võimalustele. See tähendab, et piiratud rahaliste vahendite tingimustes peab kooli pidajal olema õigus ja kooli pidajal tuleb teha valikuid, mis tagavad kõigi kohalikule omavalitsusele seadusega pandud ülesannete täitmise, sh koolide pidamise. Seda olukorras, kus kohalik omavalitsus ei saa keskenduda üksnes haridusvaldkonnale ning igasugune ebamugavus, ebameeldivus jne, mis kaasneb koolivõrgu reorganiseerimisega, ei tähenda kindlasti hariduspõhiõiguse rikkumist. Nii näiteks on koolivõrgu reorganiseerimisega kaasnev õpetajate koondamine suurematesse haridusasutustesse oluline vahend terviklikult kvaliteetse hariduse kättesaadavuse tõstmiseks. Mõistagi on seejuures oluline arvesse võtta Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) kui valdkonnas haldusjärelevalvet teostava organi (PGS § 84 lg 1) kogu protsessiga seonduvat olulist teavet (nt kavandatava väikekoolide toetusmeetme, kulude tegeliku kokkuhoiu, riikliku hariduspoliitika ja visiooni, haridusvõrgu ümberkorraldamise juhendi, koolide ümberkorraldamise otsustamisel arvestatavate oluliste asjaolude – õppekvaliteet, mõju lastele, sh HEV (hariduslikult erivajadustega) lastele – kohta ning protsessi käigus tehtavate otsuste ratsionaalsuse kohta) omava asutuse seisukohti ja arvamust. Aga asja teeb keeruliseks, et mitmetes küsimustes HTM alles kujundab oma seisukohti, kuid kohalikud omavalitsused ei saa neile pandud ülesandeid täitmata jättes protsessiga viivitada ning vaieldamatult võib sellega kaasneda erinevaid arvamusi, huvisid ja nõudmisi, millega peab arvestama aga mis ei tähenda, et kõiki neid saaks ja peaks täitma. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 37 lõigetest 1 ja 2 ei tulene isikule subjektiivset õigust nõuda ühegi konkreetse kooli säilitamist ja koolivõrgu korraldamist temale sobivaimal viisil ning kohaliku omavalitsuse üksusel peab olema võimalik korraldada munitsipaalkoolide pidamist vastavalt valla võimalustele, tagades seejuures seadusest tulenevate nõuete täitmise. Praktikas aset leidev kohtusse pöördumine ei anna kohtule võimalust asuda kohaliku omavalitsuse asemel otsustama, milline koolivõrk vastab kõige paremini valla arengueesmärkidele. Kohtus saab üksnes kontrollida, kas haridusasutuste võrgu korrastamisel on järgitud kaalutusreegleid (HKMS § 158 lg 3).¹¹

¹⁰ Siin ja järgnevalt tuginame Tallinna Ringkonnakohtu 28. juuni 2023 määrusele haldusasjas nr 3-23-888

¹¹ Tallinna Ringkonnakohtu 28. juuni 2023 määrus haldusasjas nr 3-23-888

Eeltoodu kinnitab kaalutusprotsessi olulisust. Valla eelarve, koolide ülalpidamiskuludele ja investeringuvajaduse ning logistika kõrval on oluline tähelepanu pöörata õppetöö kvaliteedile ja õppekeskkonnale ning kogukonna huvidele, õigustele ja seisukohtadele. Arvesse tuleb võtta valla kui terviku vajadusi ja võimalusi ning seda, et munitsipaalkoolide võrgu korrastamiseks esineb väga kaalukas avalik huvi tagada kõigile valla õpilastele turvaline ja toetav õppekeskkond ning õpetajatele head töötingimused ja motiveeriv (konkurentsivõimeline) töötasu. Seda avalikku huvi peetakse viimastes Tallinna Ringkonnakohtu lahendites tungivamaks võrreldes inimeste võimaliku huviga säilitada senine elukorraldus ja nende lastele tuttav õppekeskkond.¹² Tõsi on, et viimatinimetatud eesmärkide saavutamiseks jääb võimalus asutada erakoole, kui kohaliku omavalitsuse ja riigi poolt pakutav ei rahulda ning kohaliku omavalitsuse ja riigi ressursid teisi lahendusi ei võimalda.

Ülaltoodut arvesse võttes ongi fookuses küsimus, milline on või saaks olla meie võimalustele vastava seatud eesmärgi täitev koolivõrk, kus on pädevad õpetajad ja mis tagab kvaliteetse hariduse kättesaadavuse kogu Eestis, täites seejuures kokkulepped, mille kohaselt 1.-3, 1.-4. või 1.-6. klassid hoitakse võimalikult kodu lähedal, aga vanema põhikooliastme (7.-9. kl) koondamine toimub iga kohaliku omavalitsuse keskustesse ning gümnaasiumide pidamisel on selge vastutus riigil.

Erinevalt suurest osast ülejäänud Eesti piirkondadest tähendab eeltoodu Harjumaa kontekstis vajadust lahendada olukord, kus õpilaste arv on kasvamas ning eelkõige on vaja õppekohti säilitada või isegi juurde luua. Samas on ka Harjumaal siiski piirkondi, kus hetkel veel on õppekohti rohkem kui õpilasi või vajab parandamist õpikeskkond.

Seega on fookuses mitmed omavahel seotud küsimused, millest osale saab vastuse anda teaduslik analüüs ja osale poliitiline otsustus, mis järgib eelnevalt nimetatud kaalutusprotsessile esitatavaid nõudeid.

¹² Tallinna Ringkonnakohtu 28. juuni 2023 määrus haldusasjas nr 3-23-888

Lahenduste leidmiseks võtsime esimeses järjekorras fookusesse haridusvõrgu tuumiku moodustava koolivõrgu ja õpetajad eesmärgiga saada selgus eesmärkide täitmise viisides, mis on suures osas kokku võetavad kolme põhiteemaga:

1. Võimalik uudne mudel põhihariduse korraldamisel - I-II kooliastme õppekohad eraldi ja III kooliastme õppekohad koondunud; progümnaasiumi mõiste ja kontseptsioon ning koht koolisüsteemis. Kontseptsiooni raames tuleb arvestada lõimingu ja õpilase individuaalsete õpiradade põhimõtetega. Uuendustega kaasnev vajadus koolivaliku tegemiseks varasemates haridusetappides ja eri osapoolte rollid selles.
2. Õppekohtade jaotus, sh KOVide ülesed koolipiirkonnad ja õppekohtade prognoosimine (ühtsest metoodikast lähtuv abivahend) pikemas vaates ning KOVide koostöövõimekust takistavad tegurid, mis vajavad ületamist.
3. Koolide toimimiseks vajalikud pädevad õpetajad, abiõpetajad, tugiisikud jt spetsialistid. Vajadus õpetajate, abiõpetajate, tugisikute jt spetsialistide järele. Töötajate leidmine ja järelkasvu temaatika. Kvalifikatsiooninõuded. Õppeprotsessi toetavad lahendused.

Fookusesse võetuga seonduvalt kujunesid konkreetsed arutelu teemad, millest lähtutakse ka omavalitsuspäeva töötubade läbiviimisel.

I. Koolivõrgu teemafookused

Koolivõrgu mitmekesisus ja haridusvalikud

Eesmärk: Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemete ja -liikide vahel. Selleks tuleb kujundada kvaliteetset haridust pakkuvat, kaasavat ja kestlikku koostööd toimiv õppeasutuste võrk ja taristu, et haridus oleks kättesaadav ja ligipääsetav eri sihtrühmadele ning õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust. Kolmanda kooliastme õpe tuleb tagada omavalitsuste suuremates keskustes eesmärgiga pakkuva valikute rohket ja kvaliteetset haridust.

Üheks lahenduseks on piirkondlike hariduskeskuste, sh “progümnaasiumi” põhimõttel tegutsevad hariduskeskused. Progümnaasiumi all peame silmas kolmandat kooliastet ehk nn eelgümnaasiumi. Alustada tuleb piirkondlike hariduskeskuste kontseptsiooni sisustamisega, mis tähendab uute õppevormide ja võimaluste loomist üld-, kutse- ja kõrghariduse ning mitteformaalse õppe sidustamiseks ja üleminekute lihtsustamiseks. Seda põhjusel, et just kolmandas kooliastmes kasvab olulisel määral õppeainete arv ning vajadus kvalifitseeritud aineõpetajate järele. Kolmandas kooliastmes on oluline tugevdada karjääriõpetust, et õpilastel oleks lihtsam teha valikuid edasiõppimise osas (eriti planeeritava otsuse valguses pikendada koolikohustust 18. eluaastani). Kolmandas kooliastmes õpetamine toob kaasa väljakutseid, mis on seotud õpilaste arenguliste iseärasustega (puberteediiga), aga ka koolikeskkonnaga. Selles vanuses lastel on suurenenud iseseisvuse vajadus, mis tähendab, et õpilased vajavad vastutuse võtmise, katsetamise ja iseotsustamise võimalusi. Kui koolis on selleks võimalusi vähe, ei vasta koolikeskkond õpilaste arenguliste vajadustele. Suureneb õppija eneseregulatsiooni ja iseseisva õppimise võime.^[1]

Piirkondlike hariduskeskuste loomisel ning haridusvalikute tegemisel on vaja teha põhjalikum analüüs selle rakendamise võimalikkuse ja tasuvuse osas ning arutelude käigus on kerkinud üles mitmed hariduse kvaliteediga seotud küsimused.

Taust, koostöö ja analüüsid

Piirkondliku hariduskeskuse loomisel on oluline mõista, kuidas olemasolevad regulatsioonid ja erinevad uuringud ning analüüsid toetavad progümnaasiumide loomist. Analüüsida tuleks, kas Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus vajab muutmist, et toetada kolmanda kooliastme eraldi koolina

pidamist, kuna hetkel on käsitletud kõikide kooliastmete pidamist sarnastel alustel. Huvitav on ka arutleda, kuidas mõjutab progümnaasiumide loomist ja nende õppetöö korraldust planeeritav koolikohustuse ees tõstmine. Kuivõrd erinevad õpetajate, lapsevanemate jt ootused kolmanda kooliastme õppe- ja koolikeskkonnale. Alustada tuleks arutelusid ja analüüsi, milline on Harjumaa kohalike omavalitsuste huvi kolmanda kooliastme ühiseks korraldamiseks (nii omavalitsuse siseselt kui üleselt). Oluline on nendes küsimustes nii Harjumaa omavalitsuste vaheline koostöö, kuid ka koostöö riigi ja ülikoolidega. Kuidas see koostöövõrgustik tööle panna?

Koolivõrk

Üks kesksemaid küsimusi koolivõrgu ja progümnaasiumide teema juures on kodulähedus. Mida see tähendab kolmanda kooliastme puhul ja kuidas see erineb esimese ja teise kooliastme kodulähedusest. Iga omavalitsus peab looma koolivõrgu, mis vastab tema võimalustele ja eesmärkidele, kuid oluline on vaadata koolivõrku ka omavalitsuspiiride üleselt ning teha vajadusel koostööd. Kas lahendust võiks pakkuda suurem koostöö Harjumaa valdade ja linnade vahel, eelkõige koostöö Tallinnaga? Nn Suur-Tallinna kontseptsioon? Kindlasti on oluline analüüsida, mida on kolmanda kooliastme ühisest korraldamisest võita ja mida kaotada kasvava rahvastikuga valdades (sh finantsiline mõju)?

Juhtimine

Piirkondliku hariduskeskuse õnnestumise võtmeks on väga hästi läbi mõeldud juhtimine - kuidas see peaks olema korraldatud, milline peaks olema kooli juhtimisstruktuur, mitmes õppekohas juhtimine toimub, kas tegemist on progümnaasiumi puhul eraldi juriidilise asutusega või toimub juhtimine läbi koostöö erinevate koolide kolmanda kooliastme ühise õppekava ja õppetöö korralduse. Oluline on õppida tundma häid praktikaid, nt Viimsi, GAG, Saue, Rakvere, Järvamaa näidete ja Soome praktikate analüüs. Läbi võiks analüüsida ka alternatiivid, näiteks idee luua kolmanda kooliastme arenduskeskus erinevate koolide üleselt.

Õppe- ja töökorraldus

Kindlasti on piirkondlike hariduskeskuste loomisel võtmetähtsusega õppe- ja töökorraldus, mis loob uusi võimalusi nii õppetöö kui õpetajate töö planeerimisel. Milline see õppe- ja töökorraldus peaks olema? Olulisel kohal on tähelepanu pööramine nii erinevate õppeainete kui mitteformaalse õppe loomisele ning ka individuaalsetele õpiradadele. On vaja analüüsida ka koostööd

kutseharidusega. Millised on need eripärad ja võimalused? Kuidas korraldada III kooliastmes õpetajate tööd, et see oleks kõige tõhusam nii õpetajate kui õpilaste vaates? Eraldi tähelepanu tuleb pöörata kaasava hariduse eesmärkide saavutamiseks. Fookusesse tuleb tuua ka õpetaja vaade, mida annab õpetajale keskendumine kolmandas kooliastmes õpetamisele ning teisalt, milline peaks olema pädev õpetaja. Kuidas valmistada ette õpetajaid ning milliseid lahendusi saavad pakkuda mikroraadid.

Haridusvalikud

Oluline teema on haridusvalikute tegemine. Mille alusel lapsevanemad valivad kooli? Kuidas toetada lapsi ja lapsevanemaid kooli valikul? Kuidas toetada üleminekut III kooliastmesse?

II. Õpetaja teemafookused

Kvalifitseeritud õpetajate, abiõpetajate, tugispetsialistide jt töötajate leidmine ja järelkasv

Eesmärk: koolides on toimimiseks vajalikud pädevad õpetajad, abiõpetajad, tugiisikud jt spetsialistid ning tagatud on nende järelkasv.

Lahenduste otsimisel oli aluseks teadmine, et koolivõrk toimib eesmärgipäraselt ja nõuetekohaselt, kui koolides on töö korraldamiseks vajalikud õpetajad ja tugispetsialistid. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on prognoosida vajadust õpetajate järele ja abistada haridusasutusi töötajate leidmisel. Teema on aktuaalne, sest Eesti kooli kitsaskohtadeks on õpetajate puudus ja kvalifitseerimata õpetajate suur hulk, keda vajame koolide töös hoidmiseks. Samas on õpetaja töö kõrvalt ajalistel jm põhjustel väga keeruline asuda õppima ülikooli tasemeõppesse, seda ka osakoormusega õppe korral.

Ühe võimaliku lahendusena näeme kohalike omavalitsuste, koolide ja ülikoolide koostöömudeli rakendamist, mis toetab töötavate õpetajate toetamist vajaliku pädevuse saavutamiseks väga erineva haridusliku ja kogemusliku taustaga õpetajatele. See oleks mudel, mis ei sätesta õppima asumisel mingisuguseid põhjendamatuid eeldusi ja õpingute maht ning aeg peavad olema paindlikud. Ühtlasi tagab kooli pidaja õpetajale töökoormuse ja töökorralduse, mis toetab vajaliku hariduse omandamist ja kutse taotlemist.

Samuti on oluline õppeprotsessi kaasajastamiseks ja õpetaja töökoormuse vähendamiseks arendada digiühiskonnale kohaseid õppetöös kasutatavaid õppevahendeid ja lahendusi.

Kvalifitseeritud personali ja jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja pöörata tähelepanu õpetajate töökoormusele ja rollile, nende kvalifikatsiooni saamise võimalustele ning palgakorraldusele.

Roll ja töökoormus

Alustuseks tuleks üle vaadata õpetaja ja abiõpetaja roll, ülesanded ja töökorraldus ning anda selge vastus küsimustes, mida me õpetajatest ja abiõpetajatest soovime. Muuhulgas küsimuses, kas piisab, kui õpilased teavad fakte, kuid kõrgemat järku mõtlemisoskused neil puuduvad? Vähendada tuleks õpetaja töökoormust andes võimaluse keskenduda põhitööle. Õpetaja ja abiõpetaja töökorralduse ning nende rolli määratlemist ja avalikkusele kommunikeerimist tuleb korraldada laiapõhjalise koostööna, milles osalevad ülikoolid ja kõik teised õppeasutused, samuti KOVd ja valdkonnaga seotud erialaorganisatsioonid. Samuti on vaja reguleerida abiõpetajaga seonduvad küsimused täpsemalt haridusõiguses, sh viia abiõpetaja sisse õpetaja rahastamise (palgatoetuse) mudelisse.

Õpetajate kvalifikatsioon

Leida võimalusi, et saaks kiiremini asuda tööle õpetajana ja abiõpetajana. Laiendada võimalust omada kvalifikatsioon läbi mikrokraadide, sh kaaluda võimalust pidada piisavaks õpetajana töötamiseks „tavalist“ magistrikraadi + mikrokraadi pedagoogikas. Kutseomistamise süsteemi lihtsustamine ja laiendamine abiõpetajatele, tuues seejuures selgemalt välja tasemete erinevused ning muutes kutseomistamise süsteemi õpetaja ja abiõpetaja jaoks odavamaks. Kooli pidaja peaks enam suunama õpetajaid tegelema professionaalse eneseanalüüsiga, samuti kutsuma üles koolides julgemalt kasutama õpilaste iseseisva õppe võimalusi, et õpetajad saaksid omandada kvalifikatsiooni. Õppeprotsessi kaasajastamiseks ja õpetaja töökoormuse vähendamiseks tuleks arendada digiühiskonnale kohaseid õppetöös kasutatavaid õppevahendeid ja lahendusi.

Palgakorraldus ja kuvand

Kohalikud omavalitsused peaksid aktiivsemalt osalema ELVLi ja HTMi poolt veetava töö- ja palgakorralduse süsteemi uuendamises. Samuti õpetajatööst positiivse kuvandi loomisel.

[1] Urmann, H., Remmik, M., Roos, L. Espenberg, S. **Õpilaste arengu ja koolivahetuse toetamine erinevat tüüpi põhikoolides.**

KOKKUVÕTVAD ETTEPANEKUD

Ülaltoodut aluseks võttes pakutakse välja järgnev tegevuskava:

Riik ja kohalikud omavalitsused koostöös:

1. Hariduse kättesaadavuseks ja samas ka eesmärgiks seatud hariduse mitmekesisuse loomiseks, mis on vähemalt mingis osas vastandlikud ülesanded, soodustada ja julgustada erinevate koolivormide teket ja muutusi (Nt erinevatel pedagoogikatel ja lähenemistel põhinevate koolide (sh erakoolide) loomist; erinevate kooliastmete põhiste koolide loomist jne).
2. Analüüsida tuleb õppekohtade jaotamise ja haridusvalikute teostamisega seotud võimalusi ja riske ning mooduseid nendega seotud riskide maandamiseks, sh tagada lapsevanemate nõustamine ja toetamine haridusvalikute tegemisel.
3. Kaardistada tuleb Harjumaa eri piirkondade koolikohtade jagamise praktikad ning algatada koolikohtade jagamisega seotud võimaluste ja probleemide arutelu maakonna tasandil.
4. Sisustada tuleb piirkondliku hariduskeskuse kontseptsioon progümnaasiumi ehk kolmanda kooliastme võtmes eesmärgiga pakkuda kasvavates piirkondades valikuterohket ja kvaliteetset õpet kolmandas kooliastmes, ühendades üld-, kutse- ja huvihariduse ning neid pakkuvad haridusasutused tagades õppekavade mitmekesisuse.
5. Piirkondliku hariduskeskuse arutelude juures on oluline tõstatada järgmised aruteluteemad: kodulähedus, juhtimismudel, koolikorraldus, siirde- ja lähtekoolide koostöö, huvihariduse kasutamine, alternatiivid jt.
6. Algatada KOVide kokkuleppega maakondlik koostöövõrgustik hariduse korralduse ja kvaliteediga seotud väljakutsete lahendamiseks (sh Tallinn), muuhulgas koostöö korraldamine Harjumaal õppekohtade planeerimisel ja üle KOVi piiride koolipiirkondade kujundamisel.

7. Pädevate õpetajate, abiõpetajate jt spetsialistide koolis hoidmiseks ja kooli toomiseks:

7.1. Algatada arutelud õpetaja rolli ja tööülesannete muutmiseks ning riigil leida võimalusi abiõpetajate rahastamiseks, sh määratleda abiõpetaja roll ja vajalikud kompetentsid ning luua ka abiõpetaja kutsestandard.

7.2. Aktiviseerida kooli pidajaid tegelema süsteemselt õpetaja töö- ja palgakorralduse süsteemi uuendamisega. Vajadus luua erinevad diferentseerimise võimalused, mis toetaksid ka kutse omandamist.

7.3. Julgustada kooli pidajaid arutlema koolidega erinevate võimaluste üle, kuidas toetada õpetajate kvalifikatsiooni omandamist, nt kasutada senisest enam õpilaste iseseisva õppe võimalusi, pakkuda asendusõpetajateks ressursi jne.

7.4. Analüüsida õpetajana tööle asumise lihtsustamise võimalusi. Näiteks seeläbi, et lisaks mittepedagoogilisele magistrikraadile piisab õpetajana töötamiseks ka pedagoogika mikrokraadi läbimisest.

7.5. Keskenduda kooli pidajal senisest enam kooli juhtimise kvaliteedi tõstmisele ja juhtide võimendamisele.

7.6. Õppeprotsessi kaasajastamiseks ja õpetaja töökoormuse vähendamiseks on oluline arendada digiühiskonnale kohaseid õppetöös kasutatavaid õppevahendeid ja lahendusi.

8. Kaasates ülikoolid:

8.1. Jätkata ja arendada ülikoolide, kohalike omavalitsuste ja riigi koostöövõrgustikuga seotud väljakutsete ja lahenduste arutamist, kaasates süsteemi kutsekoolid ning huvihariduse ja tööandjate organisatsioonid.

8.2. Luua võimalused koolis töötavatele õpetajatele kvalifikatsioonile vastavuse omandamiseks läbi mikrokraadide.

8.3. Üle vaadata ja lihtsustada õpetajate kutseomistamise süsteem.

8.4. Üle vaadata ja tegeliku tööga kokku viia koolijuhtide kvalifikatsiooninõuded.

Ülaltoodud eesmärkide saavutamiseks seonduvad teatud ootused.

Ootused KOV-le

1. Omatakse ülevaadet õppeaasta alguses tööd alustanud ja kvalifikatsioonile mitte vastavate õpetajata tasemest, vajadustest ja valmisolekust.
2. Leitakse toetusmeetmed, et õpetajad saaksid kas novembris või jaanuaris alustada ülikoolides mikrokraadide omandamist.

Ootused üldhariduskoolidele

1. Koostöös ülikoolidega kaardistatakse tööd alustanud õpetajate tegelik tase ja vajadused.
2. Motiveeritakse tööd alustanud õpetajaid omandama mikrokraadi.
3. Koostöös ülikoolidega leitakse parim päev, et vähemalt ühel tööpäeval käia ülikoolide poolt pakutavatel kursustel.

Ootused ülikoolidele

1. Nõustatakse üldhariduskoole õpetajate puuduvate kvalifikatsioonide osas ja aidatakse disainida õpetajatele sobilikke õpiradu.
2. Töötatakse välja ainekursuste (mikrokraadide) süsteem, mis võimaldaks toetada koolis alustavat ja kvalifikatsiooni mitteomavat õpetajat tema töös koolis.
3. Valmisolek alustada mikrokraadide omandamist kas novembris või jaanuaris.
4. Väljatöötatud süsteem võimaldab kujundada personaalse õpiraja, mis viib õpetaja kvalifikatsiooni omandamiseni 2-4 aasta jooksul (kas tasemeõppes või mikrokraadide kaudu).

Ootused riigile

Mikrokraadi õpirajale asunud õpetajatega on võimalik sõlmida tähtajaline tööleping pikemaks perioodiks kui üks aasta.